

การเมืองเรื่องการเลือกตั้ง: กรณีศึกษายุทธศาสตร์การสร้างชัยชนะของ สส.พรรคภูมิใจไทย เขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

ขวัญจิรา บุญสี¹ ขวัญสุดา คำสุข² กัญญาณัฐ คำหล่อ³ พัฒนิตา แสทวิสุข⁴
สุรัสวดี ดวงศรี⁵ พงศธร กันทวงศ์⁶ และปฐวี โชติอนันต์^{7*}

งานวิจัยเรื่อง “การเมืองเรื่องการเลือกตั้ง : กรณีศึกษายุทธศาสตร์การสร้างชัยชนะของ สส.พรรคภูมิใจไทย เขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การสร้างฐานเสียงและการรณรงค์หาเสียงที่นำมาสู่ชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2566 ของ สส.เขต 8 จังหวัดอุบลราชธานี พรรคภูมิใจไทย และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนหลังการย้ายพรรคของผู้สมัครสมาชิกผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2566 ของ สส.พรรคภูมิใจไทยในเขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อชัยชนะในการเลือกตั้งมากกว่าการสังกัดพรรคการเมือง คือ การสังกัดตระกูลนักการเมือง ตัวบุคคลของผู้สมัคร เครือข่ายทางการเมืองในพื้นที่ที่เข้มแข็ง การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ การสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน และการหาเสียงผ่านช่องทางที่หลากหลาย ทำให้การย้ายพรรคของนักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์เข้าสู่สังกัดพรรคภูมิใจไทยไม่ส่งผลให้แพ้การเลือกตั้งในปี 2566

คำสำคัญ: การย้ายพรรค, เขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี, พรรคภูมิใจไทย, ระบบอุปถัมภ์, เลือกตั้ง

Received: 25 July 2025 Revised: 25 September 2025 Accepted: 6 October 2025

¹นักศึกษา, สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34190,

อีเมล: khaunjira.bo.65@ubu.ac.th

²นักศึกษา, สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34190,

อีเมล: khwansuda.kh.65@ubu.ac.th

³นักศึกษา, สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34190,

อีเมล: pornchita93023@gmail.com

⁴นักศึกษา, สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34190,

อีเมล: Mameawsanthaweek@gmail.com

⁵นักศึกษา, สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34190,

อีเมล: bowbowbow130247@gmail.com

⁶นักวิชาการอิสระ, บ้านห้วยเสลา ตำบลชีเหล็ก อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34260,

อีเมล: phongsathon.ka.2002@gmail.com

⁷ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาการปกครอง, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์

34190, อีเมล: c.patawee@gmail.com

*Corresponding Author: c.patawee@gmail.com

Electoral Politics: A Case Study of the Winning Strategies of a Bhumjaithai Party Member of Parliament in Constituency 8, Ubon Ratchathani Province

Abstract

Khaunjira boonlee⁸, Khwansuda Khamsuk⁹, Kanyanat Kamlor¹⁰, Phannita Saenthaweesuk¹¹, Suratsawadee Duangsri¹², Phongsathon Kanthawong¹³ and Patawee Chotanan¹⁴ *

This research, entitled “Electoral Politics: A Case Study of the Winning Strategies of a Bhumjaithai Party Member of Parliament in Constituency 8, Ubon Ratchathani” has two primary objectives: 1) to study the strategies for voter base construction and the campaign roles that led to the victory of the Bhumjaithai Party’s Member of Parliament in Constituency 8, Ubon Ratchathani, during the 2023 general election; and 2) to study the factors influencing the public’s voting decisions following the candidate’s party switching in the 2023 general election. Employing a qualitative methodology, the findings reveal that the factors contributing to the electoral victory, superseding party affiliation, were belonging to a political family, the candidate’s personal character, robust local political networks, effective problem-solving within the constituency, support for community activities, and campaigning through diverse channels. Consequently, the politician’s switch from the Democrat Party to the Bhumjaithai Party did not result in an electoral defeat in the 2023 election.

Keywords: Bhumjaithai Party, Constituency 8, Election, Party Switching, Patron-Client System, Ubon Ratchathani Province

Received: 25 July 2025 Revised: 25 September 2025 Accepted: 6 October 2025

---

⁸Student, Faculty of Political Science (Government), Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani Province 34190, E-mail: khaunjira.bo.65@ubu.ac.th

⁹Student, Faculty of Political Science (Government), Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani Province 34190, E-mail: khwansuda.kh.65@ubu.ac.th

¹⁰Student, Faculty of Political Science (Government), Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani Province 34190, E-mail: pornchita93023@gmail.com

¹¹Student, Faculty of Political Science (Government), Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani Province 34190, E-mail: Mameawsanthaweesuk@gmail.com

¹²Student, Faculty of Political Science (Government), Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani Province 34190, E-mail: bowbowbow130247@gmail.com

¹³Independent Scholar, Ban Huay Salao, Kheelek Subdistrict, Nam Khun District, Ubon Ratchathani Province 34260, E-mail: phongsathonka@ubu.ac.th

¹⁴Assistant Professor, Faculty of Political Science (Government), Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani Province 34190, E-mail: c.patawee@gmail.com

* Corresponding Author: c.patawee@gmail.com

บทนำ

การเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 ใช้ระบบจัดสรรปันส่วนผสม (Mixed Member Apportionment - MMA) โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) แบบบัญชีรายชื่อ 150 คน และแบบแบ่งเขต 350 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) พรรคเพื่อไทยมี สส.จำนวน 92 เขต จากทั้งหมด 116 เขต การตัดสินใจเลือกส่วนใหญ่ของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความผูกพันเชิงนโยบายกับพรรคเพื่อไทยโดยเฉพาะนโยบายเศรษฐกิจ เป็นฐานที่มั่นของคนเสื้อแดง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนหนึ่งแสดงจุดยืนทางการเมืองผ่านการเลือกพรรคที่เกี่ยวข้องกับทักษิณ ส่วนใหญ่เลือกพรรคการเมืองที่ต่อต้านการรัฐประหาร และปรารถนาให้ชนชั้นนำในกรุงเทพมหานครเห็นความต้องการของตนเอง ส่วนความนิยมในตัวบุคคลของผู้สมัครยังเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจเลือกอยู่ (Alexander, 2019)

อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งทั่วไปปี 2566 ภายใต้ระบบบัตรเลือกตั้งสองใบหรือระบบการเลือกตั้งแบบระบบคู่ขนานระหว่างเขตกับสัดส่วน (Mixed Member Majoritarian - MMM) ที่เรียกกันว่า “เลือกคนที่รักเลือกพรรคที่ชอบ” โดยมีจำนวน สส.เขต 400 คน และบัญชีรายชื่อจำนวน 100 คน ปรากฏผลการเลือกตั้งที่เปลี่ยนไปอย่างมาก พรรคเพื่อไทยมีจำนวน สส.เขตเพียง 57 เขต จาก 133 เขต แต่คะแนนบัญชีรายชื่อยังเป็นอันดับหนึ่ง พรรคการเมืองที่ขึ้นมาท้าทายความนิยมของพรรคเพื่อไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ พรรคภูมิใจไทย ที่เคยดูแลกลไกสาธารณสุขในระดับชุมชนผ่านกระทรวงสาธารณสุขและทำงานพัฒนาพื้นที่ และพรรคก้าวไกล (ปัจจุบันพรรคประชาชน) ที่ชูภาพด้านอุดมการณ์ทางการเมือง (Alexander, 2025; Meechan, 2023; ปฐวี โชติอนันต์, 2566) แม้เคยเป็นฐานเสียงเดิมของพรรคเพื่อไทยจาก “ประชาธิปไตยที่กินได้” (ปฐวี โชติอนันต์, 2568)

ส่วนจังหวัดอุบลราชธานีมี สส.จำนวน 10 เขตในปี 2562 ซึ่งมี สส.ที่ได้รับการเลือกตั้งประกอบด้วย พรรคเพื่อไทย 7 เขต พรรคประชาธิปัตย์ 2 เขต และพรรคพลังประชารัฐ 1 เขต งานวิจัยส่วนหนึ่งชี้ว่าการย้ายพรรคของผู้สมัครส่งผลเสียต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชน ทำให้นักการเมืองในจังหวัดอุบลราชธานีที่ย้ายพรรคไม่ได้รับการเลือกตั้ง เกิดจากการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นสำคัญว่าพรรคนั้นจะสนับสนุนการสืบทอดอำนาจของหัวหน้าคณะรัฐประหาร (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) หรือไม่เป็นหลัก ทำให้การตัดสินใจเลือกจากการรับเงินไม่ใช่ว่าปัจจัยชี้ขาดที่สำคัญอีกต่อไป (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2563) แม้ปี 2566 จำนวนเขตเลือกตั้งจะเพิ่มขึ้นเป็น 11 เขต แต่พรรคเพื่อไทยกลับชนะการเลือกตั้งเพียง 4 เขต พรรคภูมิใจไทย 3 เขต พรรคไทยรวมพลัง (เดิมพรรคเพื่อไทยรวมพลัง) 2 เขต และพรรคประชาธิปัตย์ 1 เขต สะท้อนให้เห็นว่าพรรคการเมืองที่ขึ้นมาท้าทายกับพรรคเพื่อไทยคือ พรรคภูมิใจไทยและพรรคไทยรวมพลัง

กรณีศึกษาที่น่าสนใจของพรรคภูมิใจไทยคือ เขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี (อำเภอนาเยีย, อำเภอสว่างวีระวงศ์ และอำเภอพิบูลมังสาหาร (ยกเว้นตำบลระเว และตำบลทรายมูล) ที่นางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย (ลูกของนายอิสระ สมชัย อดีต กปปส.) ผู้สมัครจากพรรคภูมิใจไทย จากเดิมสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ในปี 2549 – 2565 เธอเป็น สส.ประชาธิปัตย์ไม่กี่คนที่สามารถเอาชนะการเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่ปี 2554 ที่กระแสพรรคเพื่อไทยยังมาแรงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเอาชนะการเลือกตั้งอีกครั้งในปี 2562 ท่ามกลางการเลือก สส.จากพรรคการเมืองและจุดยืนการต่อต้านการสืบทอดอำนาจของหัวหน้าคณะรัฐประหาร ที่พรรคเพื่อไทยยังได้รับความนิยมสูงในจังหวัดอุบลราชธานี (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2563) และการเลือกตั้งปี 2566 (สังกัดพรรคภูมิใจไทย)

สามารถเอาชนะจำนวน 31,773 คะแนน (34.51%) ห่างจากผู้สมัครพรรคเพื่อไทย 3,880 คะแนน (4.19%) ท่ามกลางแนวโน้มที่ความสำคัญของบ้านใหญ่และเครือข่ายอุปถัมภ์ลดลง (ปฐวี โชติอนันต์, 2566) นอกจากนี้ พรรคภูมิใจไทยยังไม่มีกลุ่มผู้สนับสนุนที่แสดงตัวชัดเจนอย่างพรรคเพื่อไทยที่มี “นางแบก” ซึ่งสนับสนุนแนวทางการเมืองและนโยบายด้านเศรษฐกิจของพรรค (พงศธร กันทวงศ์ และศราวุฒิ วรรณโสภะ, 2567) แต่นางสาวแนน บุญยธิดา กลับชนะการเลือกตั้งอย่างสวนกระแสการเมือง ซึ่งสวนทางกับคะแนนแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคภูมิใจไทยได้คะแนนเพียง 5,904 คะแนน (6.41%) ห่างจากพรรคเพื่อไทยและพรรคก้าวไกลที่สูงเป็นอันดับหนึ่งและสองตามลำดับ (ดูเพิ่มเติม รูปภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 ผลการเลือกตั้ง สส.แบบแบ่งเขต (ซ้าย) และแบบบัญชีรายชื่อ (ขวา) 4 อันดับ
เขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี

อันดับ 1		ภูมิใจไทย นางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย	31,773	อันดับ 1		เพื่อไทย	35,356
อันดับ 2		เพื่อไทย นายเอกพล นามวงศ์	27,893	อันดับ 2		ก้าวไกล	28,800
อันดับ 3		ก้าวไกล นางสาวสากมน แก้วบิณฑา	14,621	อันดับ 3		รวมไทยสร้างชาติ	6,705
อันดับ 4		พลังประชารัฐ นายวรศักดิ์ศักดิ์ โกศลวัฒน์	12,037	อันดับ 4		ภูมิใจไทย	5,904

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2566)

ผลการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 8 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกับ ประเทือง ม่วงอ่อน (2563) เรื่อง “การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2562 จังหวัดอุบลราชธานี” ที่ชี้ว่า ประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี ตัดสินใจเลือกตั้งจากพรรคการเมืองที่สังกัดและอุดมการณ์ (จุดยืนสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนการสืบทอดอำนาจหัวหน้าคณะรัฐประหาร) ตัวบุคคลของผู้สมัครและความพยายามซื้อเสียงกลายเป็นปัจจัยรอง นักการเมืองที่ย้ายพรรคไม่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนสมัยถัดไป แต่ สส.บุญยธิดา กลับได้รับการเลือกตั้งอีกครั้ง หลังจากที่เธอย้ายจากพรรคประชาธิปัตย์เข้าสู่สังกัดพรรคภูมิใจไทย ซึ่งทั้งสองพรรคเคยเป็นพรรคร่วมรัฐบาลกับพรรคที่สนับสนุนการสืบทอดอำนาจ

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจกรณีศึกษายุทธศาสตร์การสร้างชัยชนะของ สส.พรรคภูมิใจไทยในเขตเลือกตั้งที่ 8 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การสร้างฐานเสียงและบทบาทการรณรงค์หาเสียงที่นำมาสู่ชัยชนะในการเลือกตั้งของ สส.พรรคภูมิใจไทยในเขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนหลังการย้ายพรรคในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2566 ของ สส.พรรคภูมิใจไทยในเขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ (patron - client system) แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งและยุทธศาสตร์ของพรรคการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองในชีวิตประจำวัน เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองอย่างหลากหลายมิติและตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การสร้างฐานเสียงและการณรงค์หาเสียงที่นำมาสู่ชัยชนะในการเลือกตั้งของ สส.พรรคภูมิใจไทยในเขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนหลังการย้ายพรรคของผู้สมัครสมาชิกผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2566 ของ สส.พรรคภูมิใจไทยในเขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี

แนวคิดและการทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ (patron - client system)

แนวคิดระบบอุปถัมภ์ (patron - client system) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์ (patron) กับผู้รับอุปถัมภ์ (client) ที่มีสถานะไม่เท่าเทียมกันคล้ายกับความสัมพันธ์ของขุนนางในยุคศักดินาของยุโรป ผู้อุปถัมภ์มีอำนาจสูงกว่าผู้รับอุปถัมภ์ซึ่งเกิดจากสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่าง การให้อำนาจกับท้องถิ่น (localization of power) เกิดขึ้นก่อนเกิดรัฐสมัยใหม่ที่มีส่วนกลางใช้อำนาจปกครองไม่ทั่วถึง ก่อให้เกิดความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ในท้องถิ่น อาทิ ลาตินอเมริกา ยุโรปยุคศักดินา และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกิดจากความห่างไกลจากศูนย์กลางอำนาจของผู้ปกครองในพื้นที่สูงขึ้น (Scott, 1972) ส่วนในสังคมไทยระบบอุปถัมภ์ถูกอธิบายว่าเกิดขึ้นระหว่างข้าทาสกับเจ้าขุนมูลนาย ผู้อาวุโสกับผู้เยาว์ หรือผู้มีสถานะทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่ากับด้อยกว่า เป็นต้น ทำให้เกิดการเชื่อมโยงผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์เข้าหากันผ่านความสัมพันธ์แนวดิ่ง (อชิตพล ตากันธะ, 2563)

Scott (เจมส์ ซี. สกอตต์, 2543; อ้างถึงใน พงศธร กันทวงศ์ และคณะ, 2567) ได้อธิบายว่าการเลือกตั้งทำให้เกิดการฟื้นฟูการกระจายทรัพย์สินตามประเพณี เพื่อดึงคะแนนเสียงผ่านการพึ่งพาของประชาชนในชุมชน ส่วนพรรคการเมืองจำเป็นต้องพึ่งพาผู้นำท้องถิ่น และสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อสร้างโอกาสในการชนะการเลือกตั้ง ทำให้อำนาจของผู้นำท้องถิ่นมีมากขึ้น รวมทั้งหาผู้รับอุปถัมภ์เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การเลือกตั้งก่อให้เกิดกลุ่มแตกแยก (functionalism)

นักวิชาการส่วนหนึ่งเรียกระบบอุปถัมภ์ว่า “ความสัมพันธ์อุปถัมภ์” เพราะมีความสลับซับซ้อนไม่เป็นลำดับขั้นหรือระบบ (เวียงรัฐ เนติโพธิ์, 2565) งานคลาสสิกในมิติของรัฐกับการอุปถัมภ์ของเวียงรัฐ เนติโพธิ์ (2546) ได้อธิบายเกี่ยวกับ “เจ้าพ่อ” หรือ “Godfather” ในการเมืองไทยว่าเกิดจากความอ่อนแอของรัฐ (weak state) ในการทำให้ประชาชนเข้าถึงทรัพยากรและบริการสาธารณะ ทำให้ประชาชนต้องพึ่งพาผู้มีอิทธิพล (strong men) ก่อให้เกิดตัวกลางทางการเมืองที่เข้ามาเชื่อมต่อ นอกจากนี้ เวียงรัฐ เนติโพธิ์ (2565ก) ยังชี้ว่าพลวัตของการอุปถัมภ์เกิดขึ้นได้จากผู้อุปถัมภ์ที่มาจากการเลือกตั้งมากกว่าระบบราชการ งบประมาณที่มาจากภาครัฐย่อมตรวจสอบได้ และหากระบบราชการเข้มแข็งและคอร์รัปชันจะทำให้ความสัมพันธ์อุปถัมภ์เข้มแข็งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานี ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การเลือกตั้งของประชาชนแต่ไม่ได้อธิบายลึกในยุทธศาสตร์ของตัวผู้สมัคร ประเทือง ม่วงอ่อน (2563) ชี้ว่าปัจจัยเรื่องพรรคและจุดยืนต่อการสืบทอดอำนาจมีผลมาก ประกอบกับตัวบุคคลและการใช้เงินซื้อเสียง ทำให้นักการเมืองที่ย้ายพรรคพ่ายแพ้การเลือกตั้ง หรืองานศึกษาด้านยุทธศาสตร์แบบเจาะจง

อย่าง พงศธร กันทวงศ์ และคณะ (2567) ที่อธิบายถึงการออกแบบยุทธศาสตร์ชุดตัวบุคคล การทำงานอุปถัมภ์ในพื้นที่ การชูความเป็นท้องถิ่นนิยมผ่านแนวคิดการเมืองในชีวิตประจำวัน และเครือข่ายห้วคณะในระดับชุมชนกับระดับคัมที่เข้าถึงประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับระบบบัตรสองใบทำให้ นายสมศักดิ์ บุญประชม (สส.เขตเลือกตั้งที่ 10) ชนะเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม งานดังกล่าวไม่ได้อธิบายถึงนักการเมืองที่ย้ายสังกัดพรรคแต่เป็นนักการเมืองมาจากฐานธุรกิจที่ได้รับความนิยม และ สติธร ธนานิธิโชติ (2558) ได้ชี้ให้เห็นว่าการอยู่ในตระกูลของนักการเมืองส่งผลต่อต้นทุนทางสังคมในการเลือกตั้งของผู้สมัคร คณะผู้วิจัยนี้จึงมุ่งอธิบายการสร้างฐานเสียง การรณรงค์หาเสียง และความสัมพันธ์ของการย้ายพรรคกับการชนะการเลือกตั้ง

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียง

การเลือกตั้ง (election) หมายถึง กระบวนการที่เป็นทางการในเลือกตัวแทนเข้าไปดำรงตำแหน่งสาธารณะ รวมทั้งการตัดสินใจรับหรือไม่รับข้อเสนอทางการเมือง ที่สำคัญต้องคำนึงถึงการเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรม เพราะบางครั้งการเลือกตั้งกลายเป็นเพียงรูปแบบ แต่ไม่มีการแข่งขันที่แท้จริงหรือบิดเบือนกระบวนการเลือกตั้ง (Encyclopedia Britannica, n.d.) อีกส่วนคือระบบการเลือกตั้ง ที่กลายเป็นเครื่องมือในการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับพรรคการเมือง พรรคการเมืองกับประชาชนที่หลากหลายกลุ่ม พฤติกรรมการตัดสินใจ หรือแม้กระทั่งคลี่คลายหรือเพิ่มความขัดแย้งในสังคม (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2565) ประเทศไทยเปลี่ยนระบบการเลือกตั้งหลายครั้ง ปัจจุบันใช้ระบบบัตรสองใบ “เลือกคนที่รัก เลือกพรรคที่ชอบ” หรือระบบคู่ขนานระหว่างเขตกับสัดส่วน (Mixed Member Majoritarian - MMM)

โดยการเลือกตั้งมีหลักการสำคัญ คือ 1) หลักอิสระแห่งการเลือกตั้ง (freedom of election) คือ การไม่มีการบังคับขู่เข็ญผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 2) หลักการเลือกตั้งตามกำหนด (periodic election) คือ การเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอตามระยะเวลาที่กำหนด 3) หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง (genuine election) คือ รัฐต้องควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตการเลือกตั้งรวมทั้งเปิดให้มีการร้องเรียน 4) หลักการออกเสียงอย่างเสมอภาคทางเพศ (universal suffrage) คือ การเลือกตั้งอย่างเสมอภาค ยกเว้นการห้ามทั่วไป เช่น อายุไม่ถึงเกณฑ์หรือวิกลจริต และ 5) หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (equal suffrage) คือ ทุกคนมีหนึ่งสิทธิหนึ่งเสียง (สมภาพ ระเบียบทุกซ์, 2566)

ส่วนการรณรงค์หาเสียง (political campaign) เป็นความพยายามในการทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกมาเลือกผู้สมัคร ผ่านการใช้เทคนิคต่าง ๆ ซึ่งนักการเมืองมักทำตั้งแต่ก่อนจนถึงฤดูกาลเลือกตั้ง โดยเสรีภาพในการรณรงค์หาเสียงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งหากเป็นวิธีการที่ไม่ผิดกฎหมาย ดังนั้น เงินทุนในการรณรงค์หาเสียงจึงจำเป็นในการดำเนินการ (ACE Electoral knowledge Network, n.d.) โดย “แนวทางการเอาชนะเลือกตั้ง” และแนวทางการประชาสัมพันธ์ (ชาตรี หุตานุวัตร, 2565) มีดังนี้

ประการแรก การเตรียมความพร้อมก่อนวันเลือกตั้งผ่านการสร้างความรู้จักกับคู่ต่อประชาชน อาทิ พรรคการเมือง ผู้ที่จะสมัคร นโยบายพรรค หรือสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับประชาชน รวมทั้งรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในพื้นที่เพื่อวางกลยุทธ์ในการดำเนินงาน

ประการที่สอง การสร้างฐานเสียงก่อนสมัครรับเลือกตั้ง มีการสร้างหน่วยงานประสานงานและระบบบริหารหน่วยเลือกตั้งเพื่อประเมินสถานการณ์ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายแนวร่วม แกนนำ และผู้นำชุมชน รวมทั้งการขยายฐานสมาชิกพรรค พร้อมกับการแปลงความนิยมให้กลายเป็นคะแนน

ประการที่สาม การใช้สื่อสารมวลชนในการประชาสัมพันธ์ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และสื่อออนไลน์ เนื่องจากมีบทบาทต่อการรับรู้ของประชาชน นักการเมืองจึงจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสื่อมวลชนด้วย

ประการที่สี่ การใช้สื่อกลางแจ้ง อาทิ การติดป้ายหาเสียง ซึ่งต้องติดในบริเวณที่คนสามารถเข้าถึงง่าย และการใช้รถแห่ที่ควรใช้คนในพื้นที่ทำงานเพราะเป็นการสร้างคะแนนให้กับผู้สมัคร และต้องให้คนทำงานขับรถให้เหมาะสม

ประการที่ห้า การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ อาทิ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ สติกเกอร์ และจดหมายข่าว ควรมีการออกแบบที่สวยงามและวางแผนระยะเวลาการแจกที่เหมาะสม

ประการที่หก การจัดเวทีปราศรัยเพื่อสร้างการรับรู้นโยบายและตัวผู้สมัครและอาจนำมาสู่การบอกต่อ ๆ กัน นอกจากนี้ ยังกลายเป็นข่าวเพื่อให้เกิดความสนใจของประชาชน

และประการที่เจ็ด การใช้สื่อมนุษย์ในการบอกต่อข่าวหรือโน้มน้าวประชาชนซึ่งควรมีการอบรมให้เข้าใจก่อน หรือมีการจัดจุดกระจายข่าวสารในพื้นที่ขายสินค้าและบริการ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับในพื้นที่ นอกจากนี้ สื่อออนไลน์ยังมีบทบาทในการกระจายข่าวที่ดีและต้นทุนต่ำด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมนูญชนบท

Walker (2008) ได้เสนอแนวคิด “ธรรมนูญชนบท” (rural constitution) ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เรียกว่าเป็น “ธรรมนูญฉบับวัฒนธรรม” ที่ไม่ถูกเขียนขึ้นแต่ยอมรับปฏิบัติกัน เพื่อท้าทายกับแนวคิดที่มองประชาชนในพื้นที่ชนบทว่าถูกชักจูงได้ง่ายจากหวัหวัคคะแนกับการซื้อเสียง ซึ่งอันตรายต่อระบอบประชาธิปไตย โดยนำการเมืองในชีวิตประจำวันของคนชนบทเข้ามาอธิบายเพื่อให้เห็นถึงมิติที่หลากหลายในการตัดสินใจเลือกพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) ความเป็นท้องถิ่นนิยม (localism) เพราะผู้สมัครที่มาจากท้องถิ่นเดียวกันมีแนวโน้มที่จะช่วยเหลือคนจากชุมชนเดียวกัน แต่ไม่ใช่ปัจจัยทั้งหมดหากมีคนที่ท้องถิ่นเดียวกันลงสมัครหลายคน โดยหันไปพิจารณาจุดอ่อนอื่น ๆ มากขึ้น

2) การสนับสนุน (support) หมายถึง การสนับสนุนกิจกรรมในชุมชนด้วยทรัพยากรส่วนตัวของผู้สมัครในนาม “ความเสียสละ” ทำให้ผู้ที่มิฐานะทางเศรษฐกิจดีเหมาะสมที่จะมีตำแหน่งทางการเมือง เพราะสามารถบริจาคเงินและให้กู้เงินได้ ซึ่งการบริจาคแสดงให้เห็นศักยภาพในการนำงบประมาณมาพัฒนาท้องถิ่นได้

3) การบริหาร (administration) ซึ่งระดับการศึกษาของผู้สมัครมีส่วนต่อการตัดสินใจของประชาชน เพราะจะสามารถควบคุมเจ้าหน้าที่ที่มีการศึกษาสูงได้ รวมทั้งความสามารถในการอภิปราย การตัดสินใจอย่างรวดเร็ว ความสามารถในการบริหารงบประมาณ และสามารถเป็นตัวแทนในการคุยกับข้าราชการได้ นอกจากนี้ ความโปร่งใสในการใช้งบประมาณก็สำคัญ หากงบประมาณถูกใช้อย่างรวดเร็วเกินไปจะถูกตั้งคำถามถึงการทุจริตและมีผลต่อคะแนนเลือกตั้ง

งานวิจัยที่แลกเปลี่ยนกับแนวคิดธรรมเนียมของ นันทพัทธ์ ชัยโฆษิตกริมย์ (2559) ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชาวนาทำให้เกิดความต้องการใช้ชีวิตแบบคนเมืองทำให้เกิด “สภาวะรายรับเสมอกันกับรายจ่าย” หรือ “สภาวะรายรับไม่พอกับรายจ่าย” แต่เมื่อได้นโยบายสาธารณะด้านการให้กู้ยืมเข้ามาการยืมเงินนอกระบบจึงมีน้อยลง รวมทั้งมีการจับกลุ่มเพื่อวิพากษ์วิจารณ์การเมือง ส่วนการเลือกตั้งนั้น ปัจจัยการซื้อเสียงไม่ใช่ตัวชี้ขาดในชัยชนะ ความเสียสละต่อชุมชน การบริหารทรัพยากรที่ดี และความเป็นท้องถิ่นนิยม มีส่วนในการตัดสินใจเลือกตามลำดับ ส่วนความสัมพันธ์ของประชาชนและนักการเมืองไม่ได้ขัดแย้งมาก แต่เป็นการรวมกลุ่มกันของประชาชนเพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับนักการเมืองมากกว่า สะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านไม่ได้เป็นผู้ถูกกระทำหรือ “โง่ จน เจ็บ” เท่านั้น ส่วนงานของ พงศธร กันทวงศ์ และคณะ (2567) ชี้ว่าความเป็นท้องถิ่นนิยมมีผลต่อการตัดสินใจอย่างมาก พรรคการเมืองขนาดเล็กที่ต้องการชนะ สส.เขตมักชูความเป็น “พรรคคนบ้านเฮา” หรือ “ใจถึง ฟังพาได้ คนบ้านเฮา” เพื่อตอบโจทย์ความต้องการดึงงบประมาณมาพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน

กรอบแนวคิด

ชัยชนะในการเลือกตั้งของนางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย พรรคภูมิใจไทยในการเลือกตั้งปี 2566 เกิดจากปัจจัยที่นำไปสู่การวางยุทธศาสตร์และการรณรงค์หาเสียง 6 ประการ อาทิ 1) การสร้างฐานเสียงจากการส่งต่อทางตระกูลการเมืองในพื้นที่ 2) การเน้นตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง 3) การมีเครือข่ายทางการเมืองในพื้นที่ที่เข้มแข็ง 4) การแก้ไขและติดตามปัญหาในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ 5) การเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนในพื้นที่ และ 6) การสื่อสารทางการเมืองที่ครอบคลุมหลายช่องทาง ปัจจัยและยุทธศาสตร์เหล่านี้นำมาสู่การชนะการเลือกตั้งแม้จะย้ายพรรคการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ไปสังกัดพรรคภูมิใจไทย

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดจากการวิจัย

ที่มา : คณะผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาจากการใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) ได้กำหนดแนวทางการศึกษาเป็นจากการวิจัยเอกสาร (documentary research) จากทั้งเอกสารทางราชการ ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา มีการสัมภาษณ์ตัวบุคคลในเชิงลึก (in-depth interview) และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (group interview) โดยเก็บและรวบรวมข้อมูลในแบบสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informant) มีวิธีการดำเนินวิจัยดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) รวบรวมข้อมูลโดยใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) พิจารณาจากเกี่ยวข้องของผู้ให้ข้อมูลสำคัญกับประเด็นการวิจัย จำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประกอบด้วย ก) ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคภูมิใจไทยเขต 8 และ ข) ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคประชาชนเขต 8 อย่างไรก็ตาม มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลจากผู้สมัครพรรคเพื่อไทยเขต 8 กลุ่มที่สองเครือข่ายข้าราชการที่มีปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ ประกอบด้วย ก) ปลัดอำเภอแห่งหนึ่งคนที่หนึ่ง จังหวัดอุบลราชธานี และ ข) ปลัดอำเภอแห่งหนึ่งคนที่สอง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อทดแทนการสัมภาษณ์กลุ่มเครือข่ายหัวกลุ่มหัวคะแนนที่เข้าถึงข้อมูลได้ยากกว่า กลุ่มที่สามเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ประกอบด้วย ก) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ประชาชนที่เลือกนางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย) จำนวน 3 คน และผู้ประกอบการในพื้นที่จำนวน 3 คน และกลุ่มที่สี่นักวิชาการและสื่อท้องถิ่น จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยออกแบบแบบสอบถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured) ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความไว้วางใจในการตอบคำถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ขอความยินยอมทางวาจาในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคน และพิจารณาไม่เปิดเผยชื่อหากไม่ต้องการหรือมีความอ่อนไหว และแจ้งให้ทราบว่าสามารถไม่ตอบหรือยุติการตอบคำถามหากมีความประสงค์ พร้อมกับบันทึกเสียงและจดบันทึกข้อมูล หลังจากนั้นนำมาถอดเสียงและวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งข้อมูลได้เก็บไว้และเปิดเผยเฉพาะคณะผู้วิจัยเท่านั้นเพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวและผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมจากเอกสารราชการ เอกสารทางวิชาการ แหล่งข้อมูลออนไลน์ และจากแหล่งอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยพยายามตรวจสอบข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิเปรียบเทียบกับเพื่อให้ข้อมูลมีความแม่นยำมากที่สุด

3. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ประกอบด้วย ก) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (triangulation of researchers) โดยใช้ผู้วิจัยหลายคนในการสอบถาม ข) การบันทึกพรรณนา (descriptive recording) คือ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดเพื่อสะท้อนสถานการณ์หรือพฤติกรรมอย่างครบถ้วน

4. การวิเคราะห์และตีความข้อมูล คือ การนำข้อมูลมาจำแนกความเหมือนหรือความต่าง รวมทั้งประเมินบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองอย่างรอบด้าน ก่อนที่จะนำข้อมูลมาเรียบเรียงเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่คณะผู้วิจัยสามารถแบ่งประเด็นเพื่อตอบคำถามวัตถุประสงค์การวิจัย 6 ประการ ดังนี้

ประการแรก การสร้างฐานเสียงจากตระกูลการเมืองที่ส่งต่อในพื้นที่ โดยนายอิสระ สมชัย บิดาของนางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2552) อดีตรองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ (2552 – 2554) และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตจังหวัดอุบลราชธานีและแบบบัญชีรายชื่อรวม 7 สมัย (2529 – 2554) จึงกลายเป็นช่องทางในการสร้างฐานเสียงในเขตเลือกตั้งอย่างเข้มแข็งเป็นเวลายาวนาน แม้จะวางมือทางการเมืองแล้ว เมื่อนางสาวแนน บุญยธิดาลงสมัครรับเลือกตั้งต่อกลายเป็นแต้มต่อในการสร้างชัยชนะจากฐานเสียงเดิมของบิดา โดยนางสาวแนน บุญยธิดาซึ่งคะแนนส่วนใหญ่เป็นคะแนนตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง ถึงแม้ว่านางสาวบุญยธิดาจะย้ายพรรคจากพรรคประชาธิปัตย์ไปสังกัดพรรคภูมิใจไทย จึงไม่ส่งผลให้เกิดความพ่ายแพ้แต่อย่างใด

“ในฐานะที่พ่อเคยเป็น สส. หรืออดีตรัฐมนตรีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งในฐานเสียงของพิบูลฯ จะเป็นของประชาธิปัตย์หลังจากที่พ่อ สส. แนนวางมือก็ให้ สส. แนนขึ้นมาแทน พ่อมีฐานเสียงอยู่แล้วถ้าส่งต่อให้ลูกก็จะได้ ฐานเสียงจากพ่อ ซึ่งโดยรวมแล้วไม่เกี่ยวกับพรรคอยู่ที่ตัวบุคคลพ่อได้วางเครือข่ายไว้อยู่แล้วและเวลาพ่อหาเสียงก็ตามตลอด” (ปลัดอำเภอแห่งหนึ่งที่หนึ่งคนที่หนึ่ง จังหวัดอุบลราชธานี, 2568. สัมภาษณ์)

ประการที่สอง การเน้นตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง ยุทธวิธีที่ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าพรรคกลายเป็นกลยุทธ์ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลการเลือกตั้ง ยุทธวิธีดังกล่าวมักเน้นไปที่ความสามารถ บารมี และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครกับประชาชน มากกว่าการอิงนโยบายหรือจุดยืนของพรรคการเมืองที่สังกัด ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ผู้สมัครสามารถสร้างฐานเสียงของตนเองได้อย่างเข้มแข็งโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาชื่อเสียงหรือทิศทางของพรรคการเมืองที่ตนสังกัดมากนัก โดยสามารถแยกย่อยได้ 2 ประการหลักๆ คือ ประการแรก ประชาชนสามารถเข้าถึงนักการเมืองได้ง่าย และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าตนเองได้รับประโยชน์และได้รับการตอบสนองต่อปัญหาจากตัวแทนของตนเอง ก่อเกิดเป็นฐานเสียงสำคัญที่นำมาสู่คะแนนในการเลือกตั้ง และประการที่สอง บุคลิกภาพและภาพลักษณ์ของตัวบุคคล สส. มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดี กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองข้ามได้ บุคลิกภาพที่เข้าถึงง่ายและการแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่อาจทำให้ผู้สมัครได้คะแนนเสียงจากการเลือกบุคคลมากกว่าพรรค อย่างไรก็ตาม นโยบายพรรคมีผลอยู่บ้างแต่ไม่ใช่ประเด็นสำคัญมากนักหากเทียบกับ 2 ประการหลัก

“มันเป็นเพราะตัวเองไม่เกี่ยวกับพรรค แยกไปไหนแกก็พูดดี นิสัยดี ไม่ถือตัว พฤติกรรมแกดีไม่รังเกียจคนจน เข้าถึงทุกบ้านทุกหลังคาเรือน คนอื่นก็เข้าถึงเหมือนกันแต่เดินอยู่บนถนนนู่น มีรถแท็กซี่แล้วเดินไปเรื่อยๆ มาสวัสดิ์แล้วก็ไป สส.แนนแกมากอดมาถามสารทุกข์สุกดิบของแม่ ยกตัวอย่าง ไม่ถือตัว” (ประชาชนคนที่หนึ่ง อำเภอบึงมะลิ, 2568. สัมภาษณ์)

ข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถยืนยันข้อค้นพบนี้ได้ คือ ตารางที่ 1 สะท้อนให้เห็นว่าผลการเลือกตั้งปี 2562 ที่จุดยืนทางการเมืองสนับสนุนหรือไม่สนับสนุน พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชน (ประทีป ม่วงอ่อน, 2563) และใช้ระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมหรือบัตรใบเดียวเลือกผู้สมัครแบบแบ่งเขตและนำคะแนนมาคำนวณบัญชีรายชื่อ คะแนนการเลือกนางสาวแนน บุญยธิดาสังกัดพรรคประชาธิปัตย์จึงได้คะแนนเพียง 25.84% ต่างจากการเลือกตั้งปี 2566 ที่คะแนนแบบแบ่งเขตของนางสาวแนน บุญยธิดา กลับเพิ่มขึ้น 8.63% เป็น 34.47% สวนทางกับคะแนนบัญชีรายชื่อพรรคภูมิใจไทยที่ได้เพียง 6.45% เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ชี้ให้เห็นการเน้นตัวบุคคลของผู้สมัครมากกว่าพรรคการเมืองประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง แม้พรรคการเมืองไม่ได้รับความนิยมก็ตาม ภายใต้ระบบการเลือกตั้งแบบคู่ขนานระหว่างเขตกับสัดส่วนที่ประชาชนเลือกผู้สมัครแบบเขตและบัญชีรายชื่อแยกกันได้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเลือกตั้งทั่วไปปี 2566 กับ 2562 เขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดอุบลราชธานี 5 อันดับ

อันดับ	ผู้สมัคร สส.ปี 2566	พรรค	คะแนนแบบแบ่งเขตปี 2566	คะแนนแบบบัญชีรายชื่อปี 2566	ผู้สมัคร สส.ปี 2562	พรรค	คะแนนแบบแบ่งเขต (บัตรใบเดียว)
1	แนน บุญยธิดา สมชัย	ภูมิใจไทย	31,733 (34.47%)	5,904 (6.45%)	แนน บุญยธิดา สมชัย	ประชาธิปัตย์	24,306 (25.84%)
2	เอกพล ญาวงค์	เพื่อไทย	27,893 (30.30%)	35,356 (38.60%)	เอกพล ญาวงค์	เพื่อไทย	22,989 (24.44%)
3	ภคมน แก้วปัญญา	ก้าวไกล	14,621 (15.88%)	28,800 (31.44%)	ณรงค์ศักดิ์ โกศลวัฒน์	พลังประชารัฐ	21,429 (22.78%)
4	ณรงค์ศักดิ์ โกศลวัฒน์	พลังประชารัฐ	12,037 (13.08%)	1,808 (2.00%)	แสง ศรีบุระ	ภูมิใจไทย	11,071 (11.77%)
5	ถนอม คะตะวงศ์	รวมไทยสร้างชาติ	1,230 (1.34%)	6,705 (7.32%)	อัมพร วาภาพ	อนาคตใหม่	8,260 (8.78%)
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง			135,989 (100%)		139,448 (100%)		

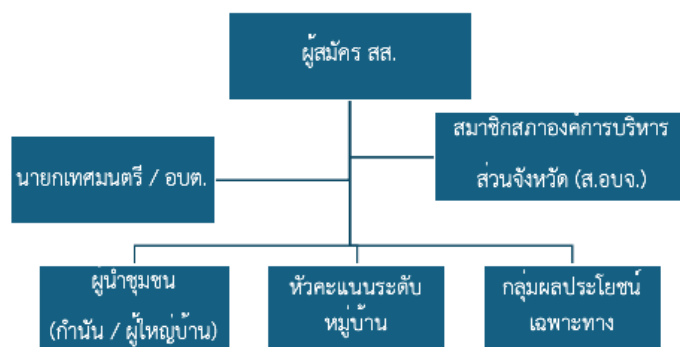
¹⁵การเลือกตั้งทั่วไปปี 2566 ใช้ระบบบัตร 2 ใบหรือแบบระบบคู่ขนานระหว่างเขตกับสัดส่วน (Mixed Member Majoritarian - MMM) ทำให้มีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตและบัญชีรายชื่อ ส่วนการเลือกตั้งทั่วไปปี 2562 ใช้ระบบบัตรใบเดียวหรือระบบจัดสรรปันส่วนผสม (Mixed Member Apportionment - MMA) ซึ่งคะแนนแบบแบ่งเขตจะถูกนำไปคำนวณจำนวน สส.บัญชีรายชื่อด้วย - การคำนวณเปอร์เซ็นต์คะแนนผู้สมัครคิดจากจำนวนบัตรดี

จำนวนผู้มีสิทธิ	แบ่งเขต	บัญชีรายชื่อ	แบ่งเขต
	96,803 (71.18%)	96,805 (71.19%)	100,303 (71.93%)
จำนวนบัตรดี	92,056 (95.10%)	91,597 (94.62%)	94,055 (93.77%)
จำนวนบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน	1,374 (1.42%)	894 (0.92%)	832 (0.83%)
จำนวนบัตรเสีย	3,374 (3.49%)	4,314 (4.46%)	5,416 (5.40%)

ที่มา: ดัดแปลงจาก สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2566); ประเทือง ม่วงอ่อน (2563)

ประการที่สาม การมีเครือข่ายทางการเมืองในพื้นที่ที่เข้มแข็ง การได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายท้องถิ่นและกลุ่มผลประโยชน์ หรือการมีเครือข่ายทางสังคมที่แข็งแกร่งในพื้นที่ เกิดจากการได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ช่วยเสริมสร้างฐานเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งผลกระทบต่อชัยชนะของผู้สมัครได้ แม้ในนามบุคคลนางสาวแนน บุญยธิดาจะสนับสนุนนายก อบจ.ปี 2566 ที่มาจากพรรคเพื่อไทยผ่านความสัมพันธ์ส่วนบุคคลก็ตาม (พงศธร กันทวงศ์, 2568) ซึ่ง “สส.แนนมีฐานเสียง มีแกนนำ มีหัวคะแนน ลงพื้นที่มาโดยตลอดทำให้ได้เปรียบคู่แข่งถึงแม้ว่า สส.แนนจะอยู่ในพรรคที่กระแสผู้พรรคเพื่อไทยไม่ได้ แต่เครือข่ายของเขามีความเข้มแข็งมากกว่าก็เลยทำให้เขาสามารถที่จะชนะการเลือกตั้งได้” (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2568. สัมภาษณ์) การมีเครือข่ายทางการเมืองไม่ได้หมายถึงเพียงการใช้เงินซื้อเสียงแล้วชนะ แต่คือการช่วยให้ผู้สมัครเข้าถึงประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชนที่ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดตามความคืบหน้าของโครงการสำคัญ เช่น สะพานข้ามแม่น้ำมูลแห่งที่ 2 และทางเลี่ยงเมืองพิบูลมังสาหาร ซึ่งช่วยให้ประชาชนเห็นถึงความจริงใจและความพยายามในการแก้ปัญหา รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีเครือข่ายกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะทาง เครือข่ายทั้งหมดเป็นตัวกลางสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบายของผู้สมัครสู่ประชาชน

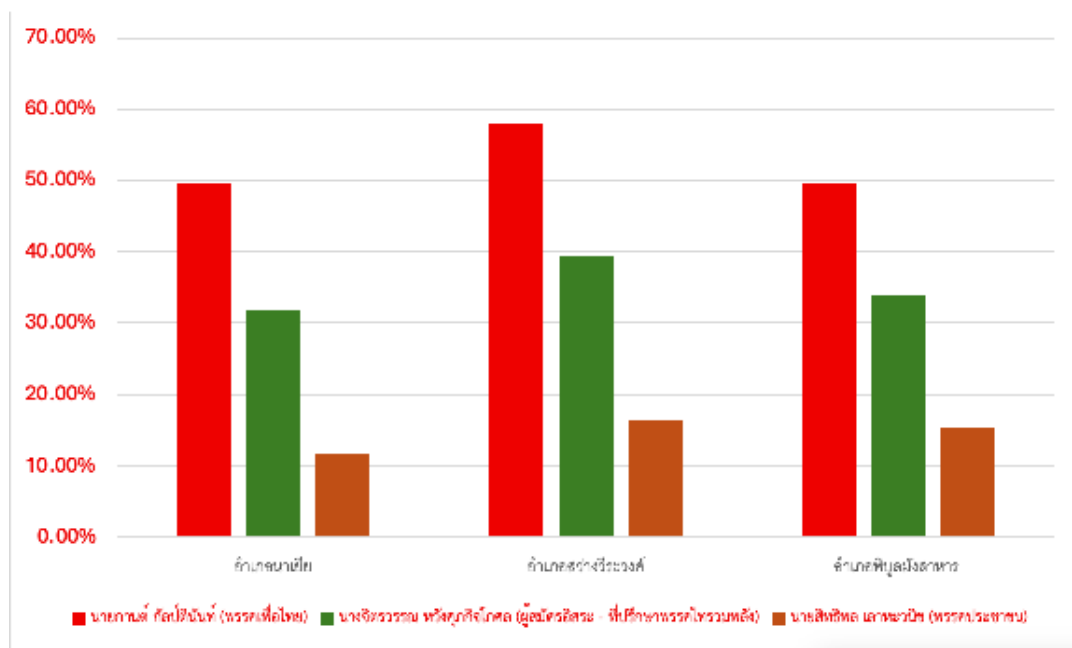
แผนภาพที่ 3 ประเภทของหัวคะแนน

ที่มา : คณะผู้วิจัย

นอกจากนี้ เครือข่ายเหล่านี้ยังเป็น “หัวคะแนน” ที่สำคัญในการระดมคะแนนในพื้นที่ โดยหัวคะแนนอยู่ในชุมชนเป็นผู้ระดมคะแนนเสียงผ่านความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ผู้นำชุมชนเป็นผู้โน้มน้าวประชาชนในหมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเครือข่ายดึงงบประมาณเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อรักษาความนิยมของตนซึ่งเป็นเครือข่ายของ สส. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.อบจ.) เป็นตัวกลางในการเชื่อมภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ หัวคะแนนเหล่านี้ไม่เพียงช่วยหาเสียงชั่วคราว แต่มีการรักษาความสัมพันธ์กับหัวคะแนนกับ สส. ivo อย่างมั่นคงแน่นแฟ้น ทำให้กลายเป็นเครือข่ายในการทำงานการเมืองที่เป็น “การเกื้อหนุนกัน” อย่างมีประสิทธิภาพ หากผู้สมัครไม่สามารถลงพื้นที่ร่วมกิจกรรมทางสังคมของชุมชนได้ อาทิ กิจกรรมงานกีฬา งานประเพณีของชุมชน หรือโครงการพัฒนาชุมชน หัวคะแนนเหล่านี้จะเป็นตัวแทนสำคัญในการทำงานเป็นกลไกทางการเมืองในพื้นที่ ทำให้เกิดแต้มต่อเหนือกว่าคู่แข่งอย่างมาก นอกจากนี้ สิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือระหว่างผู้สมัครและเครือข่ายท้องถิ่นในจังหวัดที่เข้มแข็งเห็นได้จากคะแนนผู้สมัครนายก อบจ.อุบลราชธานี ที่นางสาวแนน บุญยธิดาสนับสุนน คือ นายกานต์ กัลป์ตินันท์ (พรรคเพื่อไทย) (พงศธร กันทวงศ์, 2568) ได้รับการเลือกตั้งมากกว่าผู้สมัครรายอื่นในทุกอำเภอ ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภาพที่ 4 คะแนนเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
อำเภอนาเยีย อำเภอสว่างวีระวงศ์ และอำเภอพิบูลมังสาหาร

ที่มา: ดัดแปลงจาก พงศธร กันทวงศ์ (2568)

ประการที่สี่ การแก้ไขและติดตามปัญหาในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ นางสาวบุญยธิดามิ๊บบทบาทในการติดตามปัญหาร่วมกับผู้นำชุมชนและนักการเมืองในท้องถิ่น โดยเฉพาะปัญหาที่ประชาชนได้รับผลกระทบในชีวิตประจำวัน เช่น การคมนาคม ผ่านการใช้ข้อมูลภาคสนามที่มีอยู่จากการลงพื้นที่ที่ไม่ใช่เพียงการพบปะแต่เป็นกระบวนการสร้างความไว้วางใจและรวบรวมข้อมูลปัญหารวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลท้องถิ่น ผ่านการทำงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และผลักดันแนวทางแก้ไขที่เป็นรูปธรรม สร้างความไว้วางใจว่า “เขาเข้าใจเรา” และทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นตัวแทนที่แท้จริง เช่น การผลักดันโครงการถนนเลี่ยงเมือง การผลักดันแก้ปัญหารถบรรทุกขนาดใหญ่ที่วิ่งผ่านชุมชนเพื่อนำเข้าม้าน้ำสำหรับหลัง การผลักดันแก้ปัญหารถจักรยานยนต์ผ่านน้ำมูลผ่านการทำงานในสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ การมีเครือข่ายทางการเมืองในพื้นที่ยังสร้างพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหาซึ่งทำให้การแก้ปัญหาตอบโจทย์ความต้องการมากขึ้น และการผลักดันการแก้ไขปัญหาก็เกิดผล ยังช่วยสร้างฐานเสียงและแรงสนับสนุนในระยะยาว

“การที่ประชาชนให้ความไว้วางใจในการเลือกตั้งได้รับชัยชนะนั้น นโยบายก็มีส่วน เพราะนโยบายสอดคล้องกับประชาชนในพื้นที่และได้รับการแก้ไขกับพื้นที่ที่มีปัญหาที่เกิดขึ้น ก็มีหน้าที่ทำให้ประชาชนเลือก” (บุญยธิดา สมชัย, 2568. สัมภาษณ์)

ประการที่ห้า การเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนในพื้นที่ โดยใช้การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชนพื้นที่เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมให้ประชาชนได้เห็นความกระตือรือร้นในการทำงาน เช่น การไปเป็นประธานในพิธีการต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) จัดขึ้น การมอบสิ่งของในงานสำคัญทางศาสนาหรือแม้กระทั่งงานศพของประชาชน

“เข้าถึงชาวบ้านเวลามีกิจกรรม มีนี่ มีนั่น มีงานศพก็จะเห็นแกตลอด ถึงตัวแกไม่ไปแกก็ส่งน้ำส่งอะไรไปช่วยงาน แต่ส่วนมากก็เห็นแกไปอะมันก็เลยกลายเป็นว่าพอชาวบ้านเห็นแล้วแบบเขาเข้าถึงอย่างงี้ มันก็เลยกลายเป็นว่าได้ใจชาวบ้านแล้วก็จัดง่าย” (ผู้ประกอบ การหญิง อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี, 2568. สัมภาษณ์)

และประการที่หก รูปแบบการหาเสียงเลือกตั้ง ใช้กลยุทธ์สื่อสารทางการเมืองอย่างครอบคลุมเพื่อสร้างภาพลักษณ์และกระตุ้นการสนับสนุนจากประชาชน โดยใช้เครื่องมือหลักดังต่อไปนี้ 1) สื่อสังคมออนไลน์ อาทิ Facebook เป็นแพลตฟอร์มหลักที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม การช่วยเหลือประชาชน และแจ้งกำหนดการทางการเมือง ผ่านเพจ “แนน สมชัย”, “ทีมเพื่อนแนน”, และ “พรรคภูมิใจไทย” ซึ่งช่วยให้ประชาชนสามารถติดตามข้อมูลและแสดงความคิดเห็นได้สะดวก 2) สื่อโฆษณากลางแจ้ง การติดตั้งป้ายหาเสียงในจุดยุทธศาสตร์ เช่น ริมถนน สีแยก เสาไฟฟ้า และการใช้รถประชาสัมพันธ์ติดเครื่องเสียงในการรณรงค์ ทำให้สามารถกระจายข้อมูลไปยังประชาชนในวงกว้าง 3) สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ การใช้การ์ด ธง และสติ๊กเกอร์ที่ออกแบบให้มีข้อมูลสำคัญ เช่น ภาพถ่ายผู้สมัคร หมายเลขประจำตัว คำขวัญ และนโยบายหลัก เพื่อแจกจ่ายในชุมชน เพิ่มการรับรู้และสร้างความคุ้นเคยกับประชาชน 4) การเดินหาเสียง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้สมัครสามารถพบปะและสื่อสารกับประชาชนโดยตรง รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากพื้นที่จริง ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความผูกพันกับประชาชน และ 5) การปราศรัย เป็นกลยุทธ์สำคัญในการสื่อสารเชิงนโยบาย โดยเฉพาะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงการ “โซลาร์รูฟ”, การพัฒนาเส้นทางคมนาคม และระบบสาธารณสุขปึก โดยเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากประชาชน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การย้ายพรรคของนางสาวบุญยธิดา สมชัย จากพรรคประชาธิปัตย์เข้าสู่สังกัดพรรคภูมิใจไทย ไม่ส่งผลให้เธอพ่ายแพ้การเลือกตั้งในปี 2566 แม้กระทั่ง ม่วงอ่อน (2563) เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงชั่วคราวจากทางการเมืองและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ พ.ศ. 2560 จังหวัดอุบลราชธานี” ที่อธิบายว่าการเลือกของประชาชนขึ้นอยู่กับอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรค (เอาหรือไม่เอา พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) เป็นสำคัญ ส่วนการจ่ายเงินซื้อเสียง ตัวบุคคล นโยบายของพรรค และผู้นำพรรคที่จะเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีเป็นเรื่องรองลงมา แต่คณะผู้วิจัยพบว่า ความเป็นตระกูลการเมืองเดิมในพื้นที่นำมาสู่การสร้างฐานคะแนนอย่างต่อเนื่อง ผ่านการดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในรัฐบาล ส่งผลให้คะแนนนิยมของนางสาวบุญยธิดาดีขึ้นตามไปด้วย รวมทั้งตัวบุคคลของนางสาวบุญยธิดาที่เข้าถึงง่ายและบุคลิกภาพที่ดี กลายเป็นส่วนหนุนเสริมให้ประชาชนชื่นชอบมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ สติธรรณานิธิโชติ (2558) ที่มองว่านักการเมืองที่มาจากตระกูลการเมืองมักมีต้นทุนทางสังคมที่สูง รวมทั้งมีความผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น การย้ายพรรคของนางสาวบุญยธิดาจึงไม่ส่งผลให้แพ้เลือกตั้งแต่อย่างใด

นอกจากนี้ เครือข่ายทางการเมืองยังมีผลให้เธอชนะการเลือกตั้ง Meechan (2023) อธิบายให้เห็นว่าพรรคการเมืองที่ขึ้นมาท้าทายพรรคเพื่อไทยในภาคอีสานในการใช้ “เครือข่ายอุปถัมภ์ (patronage network)” การจ่ายเงิน และการใช้หัวคะแนนเพื่อเอาชนะการเลือกตั้ง คือ พรรคภูมิใจไทย อย่างไรก็ตามงานนี้ยังไม่อธิบายในระดับพื้นที่ว่าลักษณะของเครือข่ายอุปถัมภ์ในเชิงลึก คณะผู้วิจัยพบว่า การมีเครือข่ายทางการเมืองในพื้นที่อย่างเข้มข้นในหลายระดับนำมาสู่ชัยชนะในการเลือกตั้ง โดยเครือข่ายหัวคะแนนประกอบไปด้วยนักการเมืองท้องถิ่นระดับจังหวัด นักการเมืองท้องถิ่นระดับเทศบาลหรือ อบต. ตามมาด้วยหัวคะแนนระดับผู้นำชุมชน หัวคะแนนในชุมชน และเครือข่ายผลประโยชน์เฉพาะทาง นอกจากนี้เครือข่ายเหล่านี้จะมีบทบาทในการระดมคะแนนเสียง ยังทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ระหว่างประชาชนและผู้สมัคร ดังนั้น หัวคะแนนเหล่านี้จึงไม่ได้ทำหน้าที่ชั่วคราวแต่ถูกรักษาความสัมพันธ์ในระยะยาวไว้อย่างเหนียวแน่น ส่วนงานของ พงศธร กันทวงศ์ และคณะ (2567) อธิบายให้เห็นบทบาทของหัวคะแนนระดับชุมชนและ “ระดับคุ้ม” ที่ใกล้ชิดประชาชนมีบทบาทในการช่วยเหลือเสียง แต่ยังไม่อธิบายถึงถึงบทบาทระยะยาวเครือข่ายเหล่านี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าข้อค้นพบนี้สามารถเพิ่มมิติความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครกับเครือข่ายและเครือข่ายกับประชาชน รวมทั้งความสัมพันธ์ของผู้สมัครกับประชาชนด้วย

แม้ความเป็นตระกูลและเครือข่ายทางการเมืองส่งผลต่อชัยชนะอย่างมาก แต่ผู้สมัครต้องตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการในพื้นที่ อาทิ ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน และการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผลงานของตนเอง ซึ่งมีความคล้ายกับ นันทพัทธ์ ชัยโฆษิตกรมย์ (2559) ที่ชี้ว่าประชาชนต้องการผู้แทนที่พึ่งพาได้เช่นเดียวกับ Walker (2008) ที่ชี้ให้เห็นว่าประชาชนส่วนหนึ่งต้องการตัวแทนที่สนับสนุนกิจกรรมของชุมชนด้วยงบประมาณของตนเองเพื่อสะท้อนศักยภาพในการพัฒนาหรือสนับสนุน (support) ท้องถิ่น แม้ปัจจัยของตระกูลและเครือข่ายทางการเมืองมีผลต่อชัยชนะ แต่สิ่งนี้เกิดขึ้นจากการทำงานกับชีวิตประจำวันของประชาชนผ่านกิจกรรมหรือวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน อย่างไรก็ตาม ประเด็นความเป็นท้องถิ่นนิยมไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการเลือกของประชาชน ต่างจาก พงศธร กันทวงศ์ และคณะ (2567) ที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นท้องถิ่นนิยมที่เลือก สส.ในท้องถิ่นตนเองเพราะต้องการการพัฒนาเชิงพื้นที่ สะท้อนให้เห็นว่าธรรมนูญชนบทของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน

อยู่ที่ว่าพื้นที่นั้น ๆ จะให้ความสำคัญประเด็นใดในตัวผู้สมัครมากกว่า แต่ความต้องการให้ สส.พัฒนาในพื้นที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่แทรกเป็นองค์ประกอบอยู่ในหลายปัจจัยของแนวคิดธรรมนุญชนบท

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในแต่ละเขตว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างอย่างไร โดยเฉพาะในพื้นที่เมืองเปรียบเทียบกับพื้นที่ชนบท เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิต วัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในเขตนั้น ๆ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ชาตรี หุตานุวัตร. (2565). *พิชัยยุทธการเลือกตั้ง ผู้ครองใจมหาชนจะเป็นผู้ชนะ ศักขิงมวลชน สงครามที่ไม่หลังเลือด*. กรุงเทพฯ: เสริมสิกขาลัย.
- นันทพัทธ์ ชัยโฆษิตภิรมย์. (2559). การเมืองในชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ชนบท: กรณีศึกษาในหมู่บ้านภาคกลางแห่งหนึ่ง. *วารสารสหวิทยาการวิจัย*, 5(1), 54-61.
- ปฐวี โชติอนันต์. (2568). พลวัตอำนาจท้องถิ่น: ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองบ้านใหญ่และประชาชน ในการเลือกตั้งนายก อบจ.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2567-2568. ใน ธเนศวร์ เจริญเมือง (บรรณาธิการ). *การเลือกตั้งนายก อบจ. และ ส.จ.ทั่วประเทศ เสาร์ที่ 1 กุมภาพันธ์ 2568: จุดแข็ง ปัญหา และบทเรียน เพื่อปรับปรุงการปกครองท้องถิ่นขั้นต่อไป*. เชียงใหม่: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- ปฐวี โชติอนันต์. (2566). *ประเทศไทยกับสายลมแห่งการเปลี่ยนแปลง: ภาพสะท้อนการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566*. Retrieved From <https://theisaanrecord.co/2023/05/22/the-wind-of-change-of-thailand/>.
- ปฐวี โชติอนันต์. (2566). *เลือกตั้งใหญ่ในอีสาน: พลังประชารัฐ ภูมิใจไทย ประชาธิปัตย์ และอื่นๆ ในทัศนะของ “ปฐวี โชติอนันต์”*. Retrieved From <https://theisaanrecord.co/2023/04/18/isaan-election-2023-part-2/>
- ประเทือง ม่วงอ่อน. (2563). *การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2562 จังหวัดอุบลราชธานี*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- พงศธร กันทวงศ์ และศราวุฒิ วรรณโสภณ. (2567). *สำรวจที่มาและแนวคิดทางการเมืองของ “นางแบก” ในการเมืองไทย. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา การบริหารศตวรรษใหม่ “กฎหมาย ประชาธิปไตย และพลเมืองยุคดิจิทัล” (น.12- น.24) นครราชสีมา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*
- พงศธร กันทวงศ์, กิตติภาพ แก้วสุวรรณ, ศศิประภา หวานอารมย์, อสิริยาภรณ์ คำมะลักซ์ และปฐวี โชติอนันต์. (2567). การเมืองเรื่องการเลือกตั้ง: ศักขิงมวลชนการหาเสียงของ นายสมศักดิ์ บุญประชม (เสียเสียง) พรรคเพื่อไทยรวมพลัง ในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2566. *วารสารการบริหารปกครอง มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 13(2), 192-215.
- พงศธร กันทวงศ์. (2568). *พลวัตทางการเมืองของ “บ้านใหญ่” ในการเลือกตั้งท้องถิ่น : กรณีศึกษาการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. (การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี).*
- เวียงรัฐ เนติโพธิ์. (2546). เจ้าพ่ออุปถัมภ์กับรัฐอุปถัมภ์. *วารสารสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 34(1), 444-456.
- เวียงรัฐ เนติโพธิ์. (2565). *อุปถัมภ์คำใคร: การเลือกตั้งไทยกับประชาธิปไตยก้าวถอยหลัง*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- เวียงรัฐ เนติโพธิ์. (2565ก). ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ภายใต้ระบอบ คสช.: เครือข่ายใหม่ในรูปแบบที่เก่าแก่กว่า. *วารสารสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 52(1), 1-28.
- สติธร ธนานิธิโชติ. (2558). ความได้เปรียบในสนามเลือกตั้งของทายาทตระกูลนักการเมือง. *วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 45(2), 49-74.

สมภพ รัชภัฏพงศ์. (2566). การเลือกตั้ง : กระบวนการเพื่อความป็นประชาธิปไตย.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 1(3), 17-30.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2566). *ผลการเลือกตั้ง สส.ทั่วไป 14 พฤษภาคม 2566*.

Retrieved from <https://ectreport66.ect.go.th/overview>.

สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์. (2565). ทางเลือกระบบเลือกตั้งในห้วงเวลาแห่งความโกลาหลของ

ไทย พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2564. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 13(2), 1-34.

อชิตพล ตากันระ. (2563).ระบบอุปถัมภ์: อุปสรรคการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ของไทย. *วารสารสันติสุขปริทัศน์*, 1(2), 47-60.

ภาษาอังกฤษ

ACE Electoral knowledge Network. (n.d.). *Electoral Campaign*. Retrieved from
<https://aceproject.org/main/english/ei/eie09.htm>.

Alexander, S. T. (2019). Isan: Double trouble. *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International and Strategic Affairs*, 41(2), 183-189.

Alexander, S. T. (2025). “Vote for who you like; fight for the right party”: A case study of voting reasons in Thailand’s Northeast in the 2023 general elections. *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 0(0), 1-18.

Meechan, S. (2023, November 29 - December 1) Becoming a Multi-Color Region: Northeast Thailand and the 2023 General Elections. Paper presented at *the 25th NZASIA international Conference*, Christchurch, New Zealand.

Scott, J.C. (1972). Patron-Client Politics and Political Change in Southeast Asia. *The American Political Science Review*, 66(1), 91-113.

Walker, A. (2008). The rural constitution and the everyday politics of elections in Northern Thailand. *Journal of Contemporary Asia*, 38(1), 84-105.

การสัมภาษณ์

ประเทือง ม่วงอ่อน. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2568.

บุญยัธิดา สมชัย. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 8 จังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์. 21 กุมภาพันธ์ 2568.

ปลัดอำเภอแห่งหนึ่งที่หนึ่ง จังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์. 3 กุมภาพันธ์ 2568.

ปลัดอำเภอแห่งหนึ่งที่สอง จังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์. 6 กุมภาพันธ์ 2568.

ผู้ประกอบการคนที่สอง อำเภอสว่างวีระวงศ์. สัมภาษณ์. 7 กุมภาพันธ์ 2568.

ผู้ประกอบการคนที่สาม อำเภอพิบูลมังสาหาร. สัมภาษณ์. 7 กุมภาพันธ์ 2568.

ผู้สมัครพรรคประชาชนเขต 8 จังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์. 18 กุมภาพันธ์ 2568.

ประชาชนคนที่หนึ่ง อำเภอพิบูลมังสาหาร. สัมภาษณ์. 3 กุมภาพันธ์ 2568.

ประชาชนคนที่สอง อำเภอพิบูลมังสาหาร. สัมภาษณ์. 3 กุมภาพันธ์ 2568.

ประชาชนคนที่สาม อำเภอสว่างวีระวงศ์. สัมภาษณ์. 4 กุมภาพันธ์ 2568.

ผู้ประกอบการคนที่หนึ่ง อำเภอนาเยีย. สัมภาษณ์. 6 กุมภาพันธ์ 2568.

สื่อมวลชนท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์. 7 กุมภาพันธ์ 2568.